

CENA listu: U preplati za danu god. K 48.—, za polugodište K 44.—, trimesecno K 12.—, mesecno K 4.—, u maloprodaji 16. tij. pojedini broj. OGLASI primaju se u upravi lista trg Gustoza 1

HRVATSKI LIST

Izlaže svaki dan u 8 sati ujutro.

U Puli, ponedeljak 12. kolovoza 1918.

HRVATSKI LIST izlaže
u ruklanoj licenci J. 94.
KIRKPOTIC u Puli t. 19.
Custos 1. Urednik
Sisanska ulica br. 24.—
Odgovorni urednik IVAN
MARKON u Puli. — Rukopis
piše se ne vraćaju. Cek.
rat. ans. post. Med. 26.795.

Godina IV.

Manje kritike i više rada.

Mi Hrvati smo rodjeni revolucionari. Da nas čovek čuje, mislio bi, da smo podlagumili već polovicu sveta, da imademo u svakom kutiću skladište bomba. U istini smo dobroćudni, miroljubivi i udobni gradjani, koji ne bi prolili za ideju niti mačju krv, a kamo li čoveču. Odgojeni više knjigama nego li zbiljskim životom, živimo do 24. godine život sanjača, snađrimo o boljoj budućnosti, kao onaj Čičkovljev dobročinitelj u „Mrtvim dušama“, koji je sav sretan u maštanju, da ga je car imenovao — generalom. Ne-mamo doduša previše pismenih ljudi, ali za to su pismeni tim gorljiviji. Pesnika, pisaca, a pogotovo novinara, rodjenih novinara imademo na pretek. Do 24. godine svaki je spasitelj sveta, propovednik naj-modernijih ideja, izumitelj najdivnijih načrta. Posle 24. godine žive jedino novinari po zanatu od tih ideja i idealja, a ostali su već uvjetljeni, da se ženu i decu ne može braniti samo oduševljenjem i dobrim name-nrama. Kod nas je veliko oduševljenje i veliko zdva-janje. Veliko oduševljenje u bezazlenom naprezanju sviju sila, da se postigne onu utopističku točku izvan sveta, e bi se jednim mahom preokrenuo svet, a ve-liko zdvajanje kao mamurluk razočaranja u kasnije doba i neograničena skepsa i plitka ironija kao kronična bolest za sav život. Sve to ne valja. Nisu ideje, koje preobrazuju svet, a pogotovo ne ideje od druge i treće ruke, koje nudjamo na prodaju mi, već realan i praktičan rad. Ne smemo očajavati, da je kod nas nemoguće provesti jedan načrt, što bi u Francuskoj ili Engleskoj bila upravoigranj. Ne smemo zaboraviti, da naš narod još nije odgojen za rad, za mučni i ustajni rad, za ljubav do rada. Kod nas se upravo zazire od marljivosti i ustajnosti. Kod nas je rad nešto omraženoga, baštijeni greh prava, sami nekakva kazna, nameinuta čovečem rodu. Ljubavi do rada, do praktičnog i korisnog rada, nači-te samo u iznimnim slučajevima, kod nemoralnih ljudi. Svaki je spremjan priznat, da je čovečanstvu cilj usavršenje pojedinca i društva, poboljšanje općih društvenih prilika itd. Ali nitko vam neće priznati, da se taj cilj može postići jedino na način, da svaki vrši strogo i sdušno svoju dužnost. Što znače ideje, opećenice, koje želite da prevezete u svet? To nam je pokazala jedna ruska revolucija. Isti ljudi i isti narod, koji je izrabljivano manje carizma, skoristio je i revoluciju. Revolucija je imala usrećit narod time, da ga oslo-hodi od svih obveza i dužnosti. Ruski revolucionarac, koji je preoteo imučnim staležima bogastvo i slavu, mislio je, da će sada živeti u zabavi i ras-košu sve do konca sveta, bez muke i rada. Nije se razbio tega, da je ruska revolucija isla za tím, da se razbastinjenjem nekojih retklih činućenika otvorila narodnom radu nova i široka vredna blagostanja i da obudi interes svakog pojedinog za produktivni rad, učinivši ga d'oničarom opće koristi, koje će crpiti kroz rad od prirodnih bogastva, što mu pruža direktno i indirektno zemlja. Ruski se narod pokazao još nerazvitim, da nastavi u vlastitoj režiji onaj posao, što su ga dotle vršili russki kapitaliste. Nisu dakle dostatne ideje i to simele i umne ideje, kako su bez sumnje boljševičke teorije, već sav narod mora biti dozreo ovim idejama i pripravljen na preporod, na novi socijalni red. Svaki je čovek dobio životom izvesnu količinu energije. Život će imati za svet i buđenos: samo u toliko vrednost, u koliko će se ta energija preobraziti u delo u korist za čovečanstvo. Najveći je greh radi tega tromos: i lenost. Lupež i razbojnici, koji su potrošili sav život na kojekakva zločinstva i zulume, ispunili su u većoj mjeri taj prirodni zahtev od tromog, bezbojnog, udobnog i do-sadnog čoveka, kojemu je ideal deseto carstvo, gde se sve cedi od mirisnog vina i maste pečenke na ražnju. Besposločica je negacija života. Smrt jest nemocićnost, ukočenost i besvesnos, a jedno i drugo i treće opovrgava se radom. Ali rad ne znači igru. Članje mišica bez svrhe i maštanja bez smisla to je igra, a igra — u koliko nije potrebna za odmor — je nešto, što imademo zajedničkoga sa životnjama. Svrhovita igra, kojom se hoće dobaviti telesu novih energija, znači naravski posve nešto drugog. Rad znači iskorijenje energija u neku općekoristnu svrhu, a ove će se energije upotrebiti najbolje time, da im um pokaze odredjen smjer i najbolji i najkraći put, kako bi se taj cilj postignuo. Ideja bez rada je dakle nesmisao, a rad bez ideje ludorija. Jedno i drugo se mora nadopunjavati i samo skladno i trajno su radljivanje ovih momenta postizava željene posledice. Za nas u Europi postigli su u tom pogledu ideal Amerikanci, a visoko razvjeni Englezi i Francuzi i ništa manje i današnji neutralci: dove se tim ljudima praktičnosti, a. j. rada i razuma. Samo Amerikanci nadaju za vrednost vremena, što je istovetno sa životom. Ali Amerikanci ne običavaju graditi palaču, gde im je potrebna dačara, ne otvaraju sveučilišta, nemaju li pučkih škola, a na sveučilištu se ne bave sivarinima, koje neinaju za život iole značenja. Jer

svaki rad, koji nije u vezi s praktičnim potrebama života, jest puka igra, jest besmislica. I umetnost i kultura su i bile su istinske vrednosti samo kao izražaj života i potreba života. Radi toga se i naša današnja kultura rodila i radja još u Americi, u zemlji, koja nema smisla za tričarje, koje se samo u Evropi mogu smatrati kulturom. Glavni je dakle zahtev naše sadašnjosti, da se vratimo iz sunčanih visina idealja na zemlju i da gledamo na našu domovinu očima pravednoga i mirnoga čoveka, koji mnogo shvaća i mnogo uvažuje. Jadikovanje o prošlosti nije dostoјno ozbiljnih ljudi. Velikim debatama o potrebama, koje se osećaju u Berlinu i Londonu, unosimo megalomansku i smešnu notu u javni naš život. Iz tog stanovišta ne možemo kritizirati naše prilike. I kritika imade samo u toliko vrednost, u koliko koristi jednoj svrsi, jednom nastojanju. Kritika, koja prelazi ove granice, je uzaludna a obično i štetna. Budimo u kritic stvarni i strogi; ali najprije budimo autokritičari a tek onda kritičari tudišnjih dela. Ali naša je kritika odmah gotova sudio i odsudom, a pogotovo, radi li se o čoveku, koji nam nije lično po volji, a u politici, pripada li protivnoj stranci. Lakoumo i hirovito bedimo naše političke protivnike, a radi toga se raskrinkanje naših pravnih narodnih neprijatelja ne može tako silno dojmiti naroda, kako bi se inače dojnilo u zemljama, u kojima se hladnokrvnost i susprežljivost smatra krepostinom. Budimo u kritic savesci i stvarni; ali kad smo ispitali naš savest i naš razum strogo i neumoljivo, budimo slobodno neumoljivo i strogi u kriticu sve do skrajnosti. Ali kritika ne sme ostati tek na papiru, već se mora odmah praktički ostvariti. Narod mora biti odgojen, da bude neumoljivim sudljom. Ako ne već u svakom pogledu, a to nam može češki narod u tom nastojanju biti uzorom: pročitao je on svoj vazduh od svihovstva i špijunstva. Ali za to treba opet mnogo više rada nego li uvodnih članaka.

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

B. 11. (D. u.) Službeno je javljeno: Na visoravni Sette Comuni opetovale su čete sporazuma jučer rano svoje iznenadne navale. Bojno se polje Po ljustom boju bio je neprijatelj svuda suzbijen i proširilo od Canove sve do prostora Col del Rossop. je pretrpio veoma teške gubitke. Zarobil smo Englez, Francuza i Talijanaca. Među junačkim braniteljima pripada osobiti udio na uspehu ugarskim pukovništvima 82, 101 i 138. Inače niti na talijanskoj fronti niti u Albaniji nikakvih osobitih dogadjaja. Poglavljen generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 11. (D. u.) 14. velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojiste: Vojna skupina prestolonaslednika Rupprechta: Između Ysera i Ancre popustila je tečajem dana pojačana bojna de-latnost. Na večer oživeća je opet na mnogim mestima. Suzbili smo jače nasrtaje neprijatelja na obim stranama Lyse. Na bojnoj je fronti neprijatelj proširio svoje navale sve do Oise. Između Ancre i Somme skršile su se pred našim linijama. Sve do južno od Somme ostala je neprijateljska pešadija posle neuspela od 9. kolovoza nedelatna. Jake delomične navale kod Rencourta i proti Lihonsu izjavili su se u našoj vatri i protupalatom. Glavna je sila jučerašnjih navala bila upravljena na naš frontu između Lihonsa i Avre. Istočno od Rosieres i na obim stranama ceste Amiens-Roye suzbili smo opetovane navale neprijatelja. U pomičnom boju proti neprijateljskoj premoći i protiv nagomilanih oklopnih vozova postigla je nepokolebiva snaga za navalu naše pešadije opet svu svoju vrednost. Mnogo puta skršila se navala neprijatelja već u paljbi našeg topništva. Pred odsekom jedne divizije ležalo je sastreljeno više od 40 oklopnih vozova. Između Avre i Oise poduzeo je neprijatelj iza žestoke topovske pripreme jakе navale proti našim starim položajima od Montdidiera do Auteuila. On nije mogao dostići novu bojnu liniju istočno od Montdidiera, koju smo mi jučer najavili. Naše zalažnice primile su neprijatelja u starim položajima jakom paljbi te su odonud uzmaknule, boreći se, preko linije Laboissiere-Hainvillers-Richebourg-Mareš. Veoma živahnata letalačka delatnost nad bojnim poljem. Oborili smo opet 23 letala i jedan pripel balon. Poručnik Kroll polučio je svoju 33., poručnik Wekiens sv. 24. i 25., poručnik Lauman svoju 21., 22. i 23., i poručnik Auffart svoju 21. zračnu pobedu. — Vojna skupina nemačkog prestolonaslednika: Na Vesle suzbili smo napadaju neprijatelja između Fismesa i Courlandona. U Champagni, zapadno od ceste Somme-By-Souain delomični bojevi, u kojima smo dopremili nekoliko zarobljenika. — Ludendorff.

Engleski izveštaj od 10. kolovoza o podne: Jučer po podne i na večer nastavile su savezničke čete napredovanje na čitavoj fronti južno od Montdidiera sve do Ancre. Francuzi, koji su napali južno od Montdidiera, osvojili su posle podne selo Tronglay, Le Fretoy i Assainvillers te ugrožavaju Mont-didier s jugoistoka. U tom su odseku zarobili preko 2000 momaka. Kanadske i australske divizije osvojile su Bonchoir, Mearicourt i Lihons te su provale u Rainercourt i Proyart. Na večer napadoše Englezi i Amerikanci u kući između Somme i Ancre te su posle neuspeli uspeh, Pod noć bili su postignuti svi ciljevi, uključivo selo Morlancourt i zaravanak jugoistočno od njega. Neprijateljske protunavale u tom odseku bijahu suzbijene po ostrom boju. Broj zarobljenika, dopremljenih po saveznicima od 8. kolovoza dalje, prelazi 24.000.

Engleski izveštaj od 10. kolovoza na večer: Od desnog krila prve francuske armije poduzeta bi navala južno od Montdidiera, koja je posvema uspela. Sa severa i s juga zatvoreni, pao je Mont-didier još pre podne s brojnim zarobljenicima i silnim mnoštom ratnog pribora Francuzima u ruke. Napredovanje prve francuske armije trajalo je tečajem dana, u doticaju s Francuzima na levom krilu i s desnim krilom engleske armije. Oštrogoneči neprijatelja, svlađaše Englezi otpor neprijatelja te uznapredovaše znatno. Opća linija saveznika ide od severa na jug preko Lihons — Fresnoy-Jes-Roye — Lignieres — Conchy-les-Pots. Broj zarobljenika raste.

Engleski izveštaj od 10. kolovoza s Italijom: Naše su divizije izvele istodobno 8 uspeli nasrtaja između Asiaga i Canove. Zadale su neprijatelju teške gubitke te su dopremile 315 zarobljenika, 6 strojnih pušaka i 3 opkopna mužara. Naši su gubici neznačni. Naše su zračne bojne sile uništile 11 neprijateljskih aparata. Jedan se naš aeroplani nije povratio.

Talijanski izveštaj od 10. kolovoza: U Judi-karijama i na asiaškoj visoravni poduzeće naše,

Rat.

Dopisni ured javlja iz Amsterdama od 10. kolovoza: "Central News" javljaju novu francusku navalu na fronti od 16 milja, koja je postigla već napredovanje od 4 milja i plen od 100 topova.

Francuski izveštaj od 10. kolovoza popodne: Francuske čete, koje operiraju na desnom krilu engleskih sila, nastavile su u jučerašnjim večernjim sa-tovima i tečajem noći svoje uspehe. Francuzi su napredovali istočno od Arvillera te su osvojili Davenescourt. Navaleći južno od Montdidiera između Ayancourt i La Fretoy, osvojile Rubescourt i As-sainvillers te dopreše do Faverollesa.

Francuski izveštaj od 10. kolovoza na večer: Na bojnom polju Avre nastavimo naše navale tečajem celog dana rastućim uspehom. Od danas u jučer prestignut s istoka i severa, pao je Montdidier u naše ruke. Nastavljajući naše pobedničko napredovanje na desnom krilu engleske vojske, pomaknuli smo našu liniju na fronti Andechy - La Coissiere - Fescamps za deset kilometara unapred. Na drugoj strani proširili smo naše poduzeće na jugoistok te smo na-vallili na Neipice na obim stranama ceste St. Just-Euchares-Roye na fronti od više od 20 kilometara. Osvojili smo Rollot, Oryillers, Sorell, Res-sous-sur-Matz, Conchy-les-Pots, La Neuville sur Ressons i Elincourt te smo na nekojim točkama uznapredovali za 10 kilometara. Broj zarobljenika, dopremljenih tečajem tri bojne dona, nadilazi 8000. Među golemimi ratnim priborom, napuštenim od neprijatelja, nabrojili smo do sad 200 topova,

Engleski izveštaj od 10. kolovoza prepodne: Alijaci su obnovili navalu na čitavoj fronti južno od Somme te su uznapredovali na svim točkama unatoč rastućeg otpora neprijatelja. Francuzi su proširili svoju frontu prema jugu te su osvojili Pierrepont i šumu severno od tog mesta a severno i severo-istočno od tog su mesta provalili unapred za 4 milje. Kanaderi i Australci prodroše se divnim poletom, izakako su osvojili vanjske obrane Amiensa (?), po ljustom boju dve milje preko tog mesta unapred. Pre večera doprli su Francuzi i Englez do linije Pierrepont-Aryillers-Rosieres-Raincourt-Marcourt, gde još traju bojevi. Mesni bojevi severno od Somme. Broj zarobljenika iznosi sada 17.000. Zaplenili smo 200 do 300 topova, medju kojima imade i teški železnički topovi, veliko mnoštvo strojnih pušaka i opkopnih mužara, kao što i goleme količine materijalnih zaliha, medju kojima i jedan čitav vlak. Naši su gubici vanredno neznačni.

Engleski izveštaj od 10. kolovoza o podne: Jučer po podne i na večer nastavile su savezničke čete napredovanje na čitavoj fronti južno od Mont-didiera sve do Ancre. Francuzi, koji su napali južno od Montdidiera, osvojili su posle podne selo Tronglay, Le Fretoy i Assainvillers te ugrožavaju Mont-didier s jugoistoka. U tom su odseku zarobili preko 2000 momaka. Kanadske i australske divizije osvojile su Bonchoir, Mearicourt i Lihons te su provale u Rainercourt i Proyart. Na večer napadoše Englezi i Amerikanci u kući između Somme i Ancre te su posle neuspeli uspeh, Pod noć bili su postignuti svi ciljevi, uključivo selo Morlancourt i zaravanak jugoistočno od njega. Neprijateljske protunavale u tom odseku bijahu suzbijene po ostrom boju. Broj zarobljenika, dopremljenih po saveznicima od 8. kolovoza dalje, prelazi 24.000.

Engleski izveštaj od 10. kolovoza na večer: Od desnog krila prve francuske armije poduzeta bi navala južno od Montdidiera, koja je posvema uspela. Sa severa i s juga zatvoreni, pao je Mont-didier još pre podne s brojnim zarobljenicima i silnim mnoštom ratnog pribora Francuzima u ruke. Napredovanje prve francuske armije trajalo je tečajem dana, u doticaju s Francuzima na levom krilu i s desnim krilom engleske armije. Oštrogoneči neprijatelja, svlađaše Englezi otpor neprijatelja te uznapredovaše znatno. Opća linija saveznika ide od severa na jug preko Lihons — Fresnoy-Jes-Roye — Lignieres — Conchy-les-Pots. Broj zarobljenika raste.

Engleski izveštaj od 10. kolovoza s Italijom: Naše su divizije izvele istodobno 8 uspeli nasrtaja između Asiaga i Canove. Zadale su neprijatelju teške gubitke te su dopremile 315 zarobljenika, 6 strojnih pušaka i 3 opkopna mužara. Naši su gubici neznačni. Naše su zračne bojne sile uništile 11 neprijateljskih aparata. Jedan se naš aeroplani nije povratio.

francuske i engleske čete odvažne napadaju na neprijateljske linije. 8. t. m. prenerazliše naše i francuske čete neprijateljske postojanke na južnim obroncima Dossi dei morti, ubiše nekoliko Austrijanaca te dopremiše unatoč zatvornoj vatri 21 zarobljenika. U noći 9. t. m. pregazile su iznenada engleske čete, takodjer pomoću topništva, neprijateljska ušančenja između Canove i Asiaga na 8 točaka, zadaše neprijatelju teških gubitaka te se opet povratili u svoje linije sa 374 zarobljenika, među kojima 10 časnika, 10 strojnih pušaka, 4 minometa i tegleča marva. Za prvih sata 9. t. m. provali su francuske čete neprijateljsku glavnu poziciju na Sisemolu, prodreše duboko u nju, uništiše velik dio posatke a prisiliše ostatke na predaju. Plen: 5 časnika, 243 momaka, jedan oklopni mužar i 8 strojnih pušaka. Dalje na istok uspelo je našim odeljenjima, izlazeći iz položaja Monte di Val Bella, Col del rosso i Col del El, da na više mesta prekorače jake neprijateljske obrambene uredjaje. U lutkoj borbi zadaše neprijatelju teških gubitaka te dopremiše kao zarobljenike 2 časnika i 57 momaka. Naši gubici i oni naših saveznika ostaše unatoč žestokom neprijateljskom protudelovanju veoma niski. U zračnim bojevima sastrelismo 2 neprijateljska aparata.

Američki izveštaj od 10. kolovoza na večer: U odseku, držanom od naših četa, nikakav osobit dogadjaj.

* Nedoslednost u političkoj borbi. Omladina je izdala niže tomu davno poziv, u kom se sve iskreno misleće narodne ljude pozivaju na borbu protiv frankovaca, na bojkot njihovih vodja i svakog pristaše njihove stranke. Sve su poštene hrvatske novine prispele taj poziv, i sad bi se imalo očekivati, da ne će ostati pri rečima, već će se dosledno preći i na delo, kako su izričito to zahtevale „Primorske Novine“. Međutim frankovci još uvek vode svoju ovaginu politiku dalje, a među zaključima Društva hrvatskih književnika i novinara radi bojkota hrvatskog kazališta čitamo uz ime „Hrvatska Država“, „Glas SHS“, „Mala Novina“, „Hrv. Njiva“, „Knjiž. Jug“, „Zenski Svijet“, itd. Stranskije „Lidove Novine“ rekuše natudje denuncijacije: „Za poštenog protivnika imamo poštenu sredstva za borbu, za psa dovoljna je i batina“.

* „Srpski dokumenti“ i frankovci. Dne 21. ožujka 1917. izneo je madžarski zastupnik Smrečany: u ugarskom saboru svoja atkrića o „srpskim dokumentima“. Ti „srpski dokumenti“ bili su utelovljeni u nekoj tobožnjoj Pašićevoj listini članova „Narodne Odbrane“. Od zastupnika hrvatsko-srpske koalicije beše u toj listini: Svetozar Popović, Večeslav Wilder, Gjuro Surmin, Srgjan Büdisavljević, Ivan Lorković i barun Josip Rajačić. — Dne 7. o. m. izneo je opet barun Josip Rajačić izjavu proti klevetanju hrvatsko-srpskih zastupnika te ustvrdio da se te klevete osnivaju na patvorenoj listini. Ministar-predsednik dr. Wekerle izjavio je, da se okrivljavanja imadu svesti na hrvatske izvore. Dalje je izjavio da su dva državna odvetnika proučila dokumente, te nisu našla nikakvog razloga sumnjičuju zastupnika. — „Arbeiter-Zeitung“ piše o tome nadovezuje: „Hrvatski zastupnici čini se da se zadovoljavaju konstantovanjem, da su bili nepravedno i samo na temelju krivotvorenja klevetani; no javno mnenje ne može se time zadovoljiti, već postavlja pitanje, ko behu krivotvoritelj: i što im se dogodilo, izakako beše njihova lo povština raskrinkana. Wekerle govori o „hrvatskim izvorima“; prema tomu je već moguće, da se hujte imadu tražiti u krugovima između „hrvatske stranke prave“, o čijem je denuncijantskom poslovanju hrvatski ban nedavno u hrvatskom saboru učinio tako uništavajuća otkrića“. — Mnenje neutralnog socijalističkog lista i nipošto „dopis iz Zagreba“.

* Grof Tisza o većoj godišnjici rata. U posljednjoj svesci tehnika „Igazmondo“ obelodanjuje grof Stjepan Tisza članak pod naslovom: „Sto da činimo?“ U tom članku veli se među ostalim i ovo: „Bilo je dobra, kad se i u krugovima neprijateljskih naroda jače podigloše glas i ljubav prema bližnjemu i iskrena želja za mirom. Na žalost je uspelo huškačima rata vazda ugušiti ih. Najprije učiniše to, prikazujući nove nade, a ističući nove saveznike, a kasnije opet sokoleći svoje prstaše, da je kod nas došlo do rasula i bojazni i da se pod pritiskom patnja i stradavanja što ih donosi rat, raspada ona granitna litica delotvorne i požrtvovne domovinske ljubavi, koja je do sada bila sigurnim temeljem naših dojakošnjih pobeda. Zavisi sve o tome, da ovu nadu naših neprijatelja osramotimo. Sve zavisi o tome, da u našoj duši obnovljenom snagom oživi odlučnost prve ratne godine. Ne zaboravimo, da je egzistencija našega naroda i naše domovine još i danas u pogibelji, da se na talijanskim i francuskim bojištima bije boj i za naš integritet i nezavisnost. Ako budu pobedili naši neprijatelji, platit će nam to udovima, što će se izrezati iz tela naše ugarske domovine. Ne zaboravimo, da živimo u sudbonosnim danima, u kojima se biju narodi za svoju egzistenciju, a u koje dane moramo mi zaboraviti na sve drugo, zapostavljajući sve drugo i naš život i našu krv i naš imutak, položiti naše

najbolje telesne i duševne snage na oltar domovine. Svaka reč, svaki čin, koji prouzročuje u domovini razdor i obnavlja protimbe ili mržnju među strankama, zločinstvo je počinjeno na domovini što se nalazi u pogibelji. Što duže će potrajati rat i što će gore biti patnje, koje će na nas navaliti, tim veći je taj zločin i manje se može oprostiti. Sve bi bilo uzaludno, što je bilo u tim bojevima u četiri sumorne i slavne godine: i raskošno prolivena krv i žalost udova i siročadi, stradavanja žena, dece i slabih staraca, kao i njihove boli, sve bi to bilo uzaludno, kad bi naš veliki sposobnosti madžarskoga naroda u poslednjem odsječku ovoga rata napustile i ostavile na cedilu.

* Zastupnici državnog radništva kod Husareka. Dopisni ured javlja iz Beča od 11. kolovoza: Jučer na večer posetiše pod vodstvom r. n. zastupnika Förstera zastupnici radništva državnih obrata i to kovnici, državne tiskare, tvornica duhana, brzojavnih i telefonskih uredaja i tršćanskih skladišta ministra-predsednika Husareka te mu predali spomenicu tičući se njihovih materijalnih zahteva. Ministar je predsednik izjavio, da priznaje opravdanost njihovih zahteva te je istaknuo, da je za svakog radnika važno, da se provede finančna reforma za poboljšanje valute, pošto bi se njom povisila kupovna vrednost novca. Ministar je na koncu primetio, da se moramo izbaviti od gospodarstva ceduljama.

* Izbor finskog kralja. Javljuju iz Helsingforsa: Kako se doznaće, sastat će se finski sabor već 27. kolovoza, da izabere finskog kralja.

* Let u Egipt. Reuterov ured javlja službeno, da su dva časnika engleskog letalačkog zbora poljeteli na običnom službenom aparatu u Egipt. Letači prevališe put od preko 2000 milja.

* Kitaj i papa. Reuter javlja, da je kitajska vlada uskratila primitak papinog nuncija.

* Nemački se poslanik ne vraća u Moskvu. Wolffov ured javlja od 10. t. m.: Obzirom na ugrijavanje članova poslaništva usled razvoja prilika u Moskvi a pogotovo radi stranačke proklamacije sovjetske republike o uporabi terora kao bojno sredstvo zaključilo se, premestiti nemačko poslaništvo iz Moskve u Pskov. Time se imadu sprečiti upadice, koje se uz najbolju volju ne mogu one mogućiti te se kod danih prilika gotovo ne dadu izbeći, i koje bi bile kadre, da ugroze odnošaje između Nemačke države i sovjetske republike. (Pskov leži u delu Rusije, koji je zaposednut po nemačkim četama, O. u.)

Iz blivšeg ruskog carstva.

Japanski predujam sibirskoj vladi. — Intervenčni u Sibiriji i burza u Tokiju. — Bojni u severnoj Rusiji. — Boljševici zatvaraju Engleze i Francuze kao taoci. — Ratno stanje između Rusije i antanta. — Proglas Engleza Rusima. — Okršaji na finskoj granici. — Englezi u Petrosavosku. — Ultimatum zemstva u Vladivostoku.

Službeno se javlja, da je japanska vlada predujila 500 milijuna provizornoj sibirskoj vladi uz uvet, da obrazuje jednu veliku vojsku kao i za to da prehrani japanske čete u Sibiriji. — Prema jednom ovdešnjem listu, javljuju „Times“ iz Tokia: Opadanje najglavnijih efekata na japanskoj burzi dne 3. kolovoza bez sumnje su najrečitiji komentar trgovackog sveta prema vojničkoj akciji Japana u Sibiriji. I japanska štampa piše, da se radi sada o kud i kamo većoj stvari nego o podupiranju češkoslovačke brigade. — „Hamburger Fremdenblatt“ donosi ovaj telegram iz Helsingforsa: Boljševici su se pod pritiskom engleskih i francuskih četa povukli prema jugu, a antantine čete stoje sada u Pognezu. One su razrušile železnicu severno od ovoga mesta. Boljševici pljačkaju i haraju sve što im pod ruku dodje. U šumama između Finske i Karelije izglađeni članovi crvene garde lataju po svim stranama.

Petrogradska brzojavna agentura javlja iz Moskve: Pošto su Englezi zaposeli ruske gradove, a da nisu navestili rat te streljaju ruske gradjane, većim delom članove sovjeta, bili su uapšeni engleski i francuski buržoa, da budu internovani kao taoci. Isključeni su stari ljudi, muževi sa brojnom obitelji, kao što i vi radnici.

Reuterov ured javlja iz Washingtona, da je američki konzul u Moskvi obavestio državni ideo, da je Lenin izjavio, kako postoji već ratno stanje između države sporazuma i sovjetske vlade. Na upit saveznih konzula odgovorio je Čičerin, da se ova konstatacija ne može smatrati naveštajem rata, već naravnom izjavom onog obrambenog stanja, u kojem se nalazila svojedobno Rusija na suprot Nemačke.

Reuterov ured javlja: Engleska je vlada dala u Vladivostoku, Murmanu i Arhangelsku priopćiti proglašenje na ruski narod, u kojem ističe, da Englezi dolaze kao neprijatelji Rusije, kako bi ju spasili od uništenja po Nemačkoj te izjavlja svečano, da neće pridržati ništa pedali ruske zemlje i da ne misli na metnuti Rusiji ikoji politički sustav. Ruski narod imad naprotiv sam, da odluci o svojem budućem

državnom obliku i o konačnom rešenju svojih socijalnih problema. Proglas pozivlje Ruse, neka se okupe oko zastave slobode i nezavisnosti, koju podigla antanta, da pobede ona načela, bez kojih nema niti trajnog mira niti prave slobode sveta. Proglas svršava sa željom, da bi se razvila industrijalna i naravna pomoćna vrela zemlje, koje antanta promicati.

Helsingforski list doznaće, da odelenje finskih crvenih gardista, nekih 200 momaka, stoji pod zaštitom engleskih časnika u blizini finske granice, 50 kilometara od Tuhte. Navodno da je došlo do manjih sukoba sa finskim pograničnim četama. Iz drugog se izvora potvrđuje, da su se čete sporazuma približile Petrosavosku na jezeru Onega i da su zaposele taj grad. — „Tempo“ doznaće, da su boljševici uapsili u Moskvi francuskog generalnog konzula Grönardsa, šefa francuskog vojničkog odjelanstva Lauragaea i suradnika Grönardsa Machona. — Reuterov ured javlja iz Vladivostoka, da je tamošnje zemstvo upravilo na kojim zularni zbor ultimatum, u kojem traži progonstvo generala Horvata iz svojih budućih kotara.

Domaće vesti.

Odlazak dece na prehranu u Hrvatsku III Slavoniju bit će u četvrtak na 15. o. m. u jednu sat posle podne. Roditeljima se preporuča, da dovedu decu na vreme i donešu sobom legitimaciju na kojoj je deta zapisano.

Isplate begunačkih potpora. Od c. k. se po rezogn u Puli javlja: Kao što je već danom 31. srpnja tek god, objavljeno bilo, isplaćivat će se begunačke potpore, što ih je ovdješnje c. k. kod poglavarskog već hakaza, a dosad ne biše još isplaćene, kao i doprinosi za opskrbu te državne potpore, kod ovdješnje c. k. porezne blagajne same u vremje od 11. do uključivo 20. kolovoza 1918. i to u predpoldašnjim satima od 8–12. Da se pak prevelikoj gneždi i strci ljudi izbjegne, isplaćivat će se redom kako sledi:

dne 12. ov. m. od broja nakaznice	1 do 4000
13. "	4001 " 6000
14. "	6001 " 8000
15. "	8001 " 10000
16. "	10001 " 12000
17. "	12001 " 14000
18. "	14001 " 16000
19. "	16001 " dalje

Pozivaju se dake oni, koji imadu pravo, da dignu navedenu potporu, da se strogo drže naznacenog reda.

Prosveta.

„Novo društvo“. Primili smo 2. broj mesečne socijalističke smotre „Novo društvo“ što je izdaje i ureduje V. Korač, sa sljedećim sadržajem: Uvodnik. — Gjuro Cvijić: Socijalna demokracija i nacionalni problem (Narodni program socijalističke ljevice u Austriji). — V. Korač: Rat i prahranu II. — ab.: Povodom jedne polemike. — Bilješke iz politike: Rastvaranje u koaliciji. Vijećanja u Pešti (piše V. K.); Stranački zbor poljske socijalne demokracije. Iz radničkog pokreta: Kongres radničke strukovne organizacije Hrvatske i Slavonije (piše V. K.). Sa sveučilišta: Ekonomski položaj našeg djaštva (piše B. G.). Nove knjige (recenzije) Abdic: „Problemi maleg naroda“. Krleža: „Pjesme I.“ Flamarion: „Propast svijeta“. Podlistak: Miroslav Krleža: „Plameni vjetar“. — Iskrice. Pojedini svezak stoji 2 krune. Pretpišta na 6 meseci iznosi K 9—. Sve poštanske pošiljke šalju se na upravu „N. D. Zagreb, Kačićeva ulica 9a.“

Mali oglasnik

Traži se devojka za sve kućne poslove. — Sillić, ulica Franje Ferdinanda br. 1-l.

Traži se stan sa dve sobe i kuhinjom. Adresu položiti kod uprave lista.

Jos. Krmptolić - Pula

Knjige Dioničke tiskare mogu se dobiti u podružnici Jos. Krmptolić ulica Franja Ferdinanda br. 3.

Oglasujte u „Hrvatskom Listu“

Kreditno i eskomptno društvo

Pula trg Custerza 45 prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini.

Uredovni satovi samo od 4 do 5 po podne.